

Anne Berthe Halk
dermatoloog i.o., afdeling Huidziekten, Leids
Universitair Medisch Centrum, Leiden

dr. Elian Brenninkmeijer
dermatoloog (centrum Oosterwal Alkmaar)
en cosmetisch dermatoloog (Amsterdam en
Naarden)

INBRENG VAN DERMATOLOGIE NEEMT ONHERROEPELIJK TOE

De expansie van de cosmetiek

Cosmetische ingrepen zijn booming, en steeds meer beroepsgroepen leggen zich op deze groeimarkt toe. De overlap tussen medisch en puur cosmetisch wordt groter, en daarmee ook de rol van de dermatoloog.

GETTY IMAGES

Steeds meer mensen willen hun uiterlijk verbeteren én er komen steeds meer opties om dat te bereiken. Zodoende stijgt het aantal aanbieders van cosmetische behandelingen, met name in de poliklinische, vaak private, setting. Dermatologen, (plastisch-)chirurgische specialisten, basisartsen, huidtherapeuten en zelfs schoonheidsspecialisten profileren zich in de media als experts op cosmetisch gebied. De dermatoloog neemt echter een speciale positie in, omdat deze zich als expert van de huid en subcutane structuren, bij uitstek vaak bevindt op het grensvlak tussen medische en cosmetische problematiek. De beroepsgroep heeft de afgelopen decennia wereldwijd dan ook een leidende rol gespeeld bij het ontwikkelen en innoveren van behandelingen op cosmetisch gebied.

Grensvlak

De definitie van cosmetische zorg is een heikel punt. Wanneer is zorg zuiver cosmetisch? Als verfraaiing het enige doel is? Maar waaronder vallen dan behandelingen van bijvoorbeeld aangeboren afwijkingen, goedaardige huidtumoren, iatrogene letsels na een operatie of ingreep, gevolgen van een ziekte, en na een ongeluk? Deze laatste categorie betreft steeds vaker onverzekerde zorg en krijgt daarmee het stempel cosmetisch. Juist dit grijze gebied zorgt voor een groeiende overlap tussen medische en cosmetische

zorg binnen de dermatologie. De voorbeelden zijn legio. Zo bestaat een essentieel deel binnen de dermatologische zorg uit benigne huidaandoeningen. Onschuldige ogende vlekjes, plekkjes, wratjes of bultjes kunnen ook pathologisch of maligne zijn. De dermatoloog is erin getraind om dit onderscheid te maken en het totaalplaatje in het achterhoofd te houden bij het inzetten van cosmetische behandelingen.

Ook ligt geregeld een inflammatoire (huid)aandoening ten grondslag aan een cosmetisch storend probleem. Denk hierbij aan pigmentstoornissen, littekens en haaruitval. Het medisch behandelen van acne en rosacea met antibiotica en lokale middelen kan bijvoorbeeld geoptimaliseerd worden met cosmetische nazorg, zoals lasertherapie of peelings.

Bij actieve ziekte is het verrichten van electieve behandelingen regelmatig contraproductief of zelfs gevaarlijk. Uitsluiting of behandeling van al dan niet inflammatoire pathologie moet voorafgaan aan eventuele cosmetische correctie. Het juist informeren van de patiënt en het creëren van een passend verwachtingspatroon is belangrijk.

Het grensvlak tussen medische en cosmetische zorg komt ook nadrukkelijk in het vizier bij complicaties. Wat te doen als het misgaat? Dermatologen lopen voorop in onderzoek naar het voorkomen en oplossen van complicaties veroorzaakt door liposuctie, injectables, lasers en

overige *energy-based devices* (EBD). Voorbeelden hiervan zijn het onderzoek naar lidocaïneconcentratie bij gebruik van tumescente anesthesie bij liposuctie in Medisch Centrum 't Gooi en het complicatiesprekuur in het Erasmus MC waar patiënten sinds 2013 terecht kunnen met complicaties van cosmetische behandelingen, en vooral die van permanente of tijdelijke fillers.

Leidraden

Aangezien de Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie (NVDV) enkele jaren geleden tot de conclusie kwam dat de cosmetische dermatologie een steeds belangrijker onderdeel vormt van de dagelijkse praktijk, riep het bestuur in 2012 de Domeingroep cosmetische dermatologie in het leven, wier eerste taak bestond uit het opstellen van leidraden voor de diverse behandelingen. Deze bevatten aanbevelingen voor de begeleiding en behandeling van patiënten die overwegen cosmetische behandelingen te ondergaan. Omdat voorbeelden noch in Nederland noch in het buitenland voorhanden waren, nam dit enkele jaren in beslag. Nu vormen deze documenten echter een landelijk voorbeeld en dienen ze tevens als kader voor de visitaties van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Ook zijn er vanuit de NVDV georganiseerde, geaccrediteerde scholingsdagen en werd in 2017 de Nederlandse Vereniging voor Cosmetische Dermatologie (NVCD)

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

Tot de meest aangeboden cosmetische behandelingen behoren onder andere neuromodulators (botox), verschillende soorten fillers, sclerotherapie, chemische peelings, lasers, (flash)lampen, radiofrequente behandelingen, behandelingen met overige *energy-based devices*, haar(transplantatie)behandelingen, microneedling en vetreductie- en vettransferprocedures. Van oudsher spelen dermatologen een basisrol bij de ontwikkeling van deze technologieën. Nu nieuwere ontwikkelingen vooral plaatsvinden onder de vlag van de farmaceutische industrie, mag het belang van peerreviewed onderzoeken echter niet onder tafel verdwijnen.

OPLEIDING

Binnen de medisch-specialistische opleiding tot dermatoloog is er zowel wereldwijd als in Nederland groeiend aandacht voor cosmetische dermatologie. Waar men landelijk momenteel nog bezig is met het opstellen van een profielregistratie cosmetisch arts met een bijbehorend curriculum, maakt cosmetiek al enkele jaren deel uit van de basisopleiding tot dermatoloog. Alle dermatologen komen tijdens hun opleiding dus in contact met de basis aan cosmetische behandelingen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid een verdieping in deze richting te volgen. Een groeiend aantal academische centra biedt gesuperviseerde stages aan. De animo bij dermatologen in opleiding om hieraan deel te nemen is groot.

opgericht, als platform voor de dermatoloog die cosmetische behandelingen uitvoert. Tweemaal per jaar organiseert het bestuur van de NVCD een geaccrediteerd symposium waarbij behandelingen, technieken en innovaties aan bod komen, en daarnaast meerdere workshops waarin de dermatoloog zich verder kan ontwikkelen en bijscholen.

Onmisbaar

De cosmetiek is een snelgroeiend vakgebied, en zeker ook financieel interessant. Hierdoor zijn veel artsen geneigd te gaan voor deze 'quick win'. Gegevens van de American Society of Aesthetic Plastic Surgery (ASAPS) laten een exponentiële groei in de Verenigde Staten zien van 'niet-ingrijpende' medisch-cosmetische

ingrepen, met voorop injectables en huidverbetering, bijvoorbeeld via peelings, laser of overige EBD. Het is echter belangrijk te blijven te onderstrepen dat termen als 'niet-ingrijpend' of 'non-invasief' misleidend zijn en ten onrechte suggereren dat deze behandelingen geen grote complicaties tot gevolg kunnen hebben. Maar zoals bekend kunnen ze leiden tot weefselschade over grote gebieden.

Hoewel Nederland nog aan het begin staat van grote cosmetische ontwikkelingen, is er ook in ons land sprake van een enorme groei. Uit onderzoek blijkt dat in 2016 in Nederland 390.000 injectable-behandelingen hebben plaatsge-

vonden bij circa 260.000 mensen.¹ Tot op heden zijn het vooral cosmetisch artsen die de behandelingen

(87-89%) uitvoeren. Het aantal artsen met een specialistische achtergrond is in Nederland dus – in tegenstelling tot andere landen – percentueel laag. Dit betekent dat voor de dermatoloog, dé specialist van de huid in de breedste zin van het woord, de cosmetiek een onmisbaar onderdeel van het vak zal worden.

contact

ab_halk@hotmail.com
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld door de auteurs.

web

De voetnoot vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl.